

ФАКТОРИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ЗБІЛЬШЕННЯ РИЗИКУ ПРИ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ЗАПАСАМИ

При здійсненні обліку операцій із запасами необхідно використовувати: первинні документи; реєстри аналітичного та синтетичного обліку; звітність; облікові записи, довідки; плани, кошториси, калькуляції, нормативи, рецептури; матеріали попередніх перевірок органами контролю; матеріали внутрішнього контролю підприємства; нормативну та інструктивну документацію; результати опитувань, спостережень, підтверджень, аналітичних процедур працівників підприємства тощо.

Інформація щодо надходження, наявності, руху та вибуття запасів має відповідати якісним та кількісним характеристикам.

Важливе значення мають якісні характеристики інформації, що використовуватиметься при обліку операцій із запасами. При визначенні належності інформації працівники обліково-аналітичних підрозділів повинні звертати увагу на такі аспекти: незалежність джерела, що надає інформацію (зовнішні джерела у відношенні до підприємства є більш надійними, ніж інформація, що отримана всередині підприємства); компетентність осіб, що надають та приймають інформацію про запаси (адже, некомпетентність працівників може поставити під сумнів достовірність та інші якісні характеристики інформації); надійність системи внутрішнього контролю (встановлюється наявність системи внутрішнього контролю та оцінюється її дієвість й ефективність); об'єктивність (дані обліку повинні надавати об'єктивну інформацію про запаси підприємства).

При визначенні достатності інформації для обліку запасів необхідно враховувати наступні фактори: наявність можливості співставлення даних отриманих з різних джерел; дані які отримано в письмовій формі є більш доказовими, ніж отримані в усній формі; рівень довіри до неофіційних та допоміжних документів нижчий, ніж до офіційних, проте вони слугують поштовхом до перевірки окремих операцій із запасами; враховуються як матеріальні, так і нематеріальні дані; приймаються до уваги також й дані, отримані візуальним шляхом; рівень довіри до зовнішніх джерел отримання даних вищий, ніж до внутрішніх; найбільший рівень довіри мають докази, отримані від третіх осіб.

Ризики при здійсненні обліку операцій із запасами прямо пропорційно залежать від наявності, дієвості й ефективності функціонування існуючої на підприємстві системи обліку і контролю та збільшується за наявності таких факторів:

- відсутність або неефективність існуючої системи внутрішнього контролю підприємства;

- недостатня кваліфікація, освіта, досвід працівників;
- незнання або невірне розуміння положень законодавчих актів та нормативів;
- відсутність або недієвий взаємоконтроль та обговорення дискусійних питань;
- відсутність або неналежний контроль з боку керівника;
- неналежне виконання професійних обов'язків працівників;
- неналежні умови праці;
- незадовільне матеріально-технічне забезпечення;
- відсутність або неналежний рівень стимулювання праці, несприятливий психологічний клімат у колективі;
- відсутність якісних та змістовних внутрішніх регламентів;
- нераціональне використання робочої сили обліково-аналітичного персоналу;
- відсутність або неналежним чином організоване планування та нормування;
- відсутнє або ведеться неналежним чином складання документації;
- морально-етична несвідомість працівників;
- порушення правил ведення обліку;
- обмеженість термінів;
- значні та різнопланові обсяги діяльності підприємства;
- недовіра працівників до залишків по рахунках запасів та наданих документів, пояснень, свідчень;
- недостатня кількість інформації;
- обмеження доступу до джерел отримання даних;
- перепони та відмова у співпраці з боку інших працівників підприємства;
- невідповідність документів якісним характеристикам;
- незадовільний документообіг;
- надання завідомо неправдивих документів;
- відсутність можливості взаємної звірки облікових реєстрів;
- відмова у залученні інших фахівців, діяльність яких безпосередньо пов'язана із отриманням та використанням запасів тощо.

При отриманні інформації про операції із запасами, крім вище вказаних, обов'язково необхідно враховувати такі критерії: запаси існують на конкретну дату; запаси належать підприємству на конкретну дату; протягом усього періоду дійсно були здійснені операції чи події, що стосується підприємства; не існує невідображених в обліку запасів; операції із запасами в повному обсязі відображаються в обліку; запаси відображаються за відповідною вартістю; надходження або використання запасів відображаються у відповідному періоді; позиції фінансової звітності в частині операцій із запасами розкриті, класифіковані й описані відповідно до законодавчих вимог.